
CEPIVA
in
CEPLJENJE
Ali so strahovi upravičeni?
ALEŠ PRAPROTNIK

CEPIVA IN CEPLJENJE

Ali so strahovi upravičeni?

CEPIVA *in* CEPLJENJE

Ali so strahovi upravičeni?

ALEŠ PRAPROTNIK

Aleš Praprotnik

CEPIVA in CEPLJENJE

Ali so strahovi upravičeni?

© Aleš Praprotnik, 2025

Vse pravice pridržane.

Slika na naslovnici:
Aktivirani makrofag, slikan z elektronskim mikroskopom (vir: Steve Gschmeissner/Science Photo Library/Alamy Stock Photo)

Slika na zadnji strani:
zgoraj: limfociti T, slikani z elektronskim mikroskopom (vir: ameriški Nacionalni inštitut za alergije in nalezljive bolezni; NIAID/Flickr)
spodaj: virusi influence A, slikani z elektronskim mikroskopom (vir: ameriški Nacionalni inštituti za zdravje; NIH/Flickr)

Strokovna recenzija:
dr. Teja Čelhar, mag. farm.
izr. prof. dr. Nataša Karas Kuželički, mag. farm.
izr. prof. dr. Janja Zupan, mag. farm.
prof. dr. Tomaž Bratkovič, mag. farm.
izr. prof. dr. Martina Gobec, mag. farm.
dr. Veronika Učakar, dr. med., specialistka epidemiologije
doc. dr. Nina Graselli Kmet, dr. med., specialistka infektologije in intenzivne medicine
doc. dr. Alenka Šmid, mag. farm.
asist. dr. Jasna Omersel, mag. farm.

Lektura: Mojca Blažej Cirej

Oblikovanje: Tanja Kaštrun

Izdala in založila: POST PRODUKCIJA, Mirjana Radičanin s.p.

Tisk: Didigatni tisk Primus

Naklada: 300 izvodov

Ljubljana 2025

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana
614.47
615.371.065
PRAPROTNIK, Aleš, 1979-
Cepiva in cepljenje : ali so strahovi upravičeni? / Aleš Praprotnik. - Ljubljana : Post produkcija, 2025
ISBN 978-961-96954-0-1
COBISS.SI-ID 229373187

KAZALO

PREDGOVOR 17
ZAHVALA 19

1 UVOD 21
Moja zgodba nasprotovanja cepljenju 21
Komu je knjiga namenjena in kako je strukturirana? 26
Literatura 29

PRVI DEL
O IMUNSKEM SISTEMU, DELOVANJU CEPIV IN ZNANSTVENIH DOKAZIH

2 NAŠ IMUNSKI SISTEM 33
Prirojeni imunski sistem 33
Pridobljeni imunski sistem 36
Literatura 42

3 DELOVANJE IN VRSTE CEPIV 43
Imunski odziv pri živih in mrtvih cepivih 43
Vrste cepiv 44
Živa oslabljena cepiva 45
Mrtva inaktivirana cepiva 45
Podenotna (subunit) cepiva 45
Toksoidi 46
Vektorska cepiva 46
mRNK cepiva 47
Literatura 48

4 ZGODOVINA CEPIV IN CEPLJENJA 49
Zgodovina cepiv in cepljenja 49
Cepiva in znanstvena metoda 58
Literatura 61

5 HIERARHIJA ZNANSTVENIH DOKAZOV 63
Znanstvena mnenja in pisma 64
Študije na živalih in na celičnih kulturah 64
Poročila o kliničnih primerih / serijah primerov 65
Presečne študije 65
Študije primerov in kontrol 66
Kohortne študije 67
Randomizirane nadzorovane študije 69
Sistematični pregledni članki in metaanalize 70
Model 6S in klinične smernice 71
Kolaboracija Cochrane 72
Literatura 74

DRUGI DEL
PRIKRIVANJE RESNICE O CEPIVIH

6 »NEDOLŽNA ŽRTEV DISKREDITACIJE« 79
Članek Andrewa Wakefielda in sodelavcev 79
Kaj piše v članku? 80
Odziv javnosti 81
Preiskava Splošnega zdravstvenega sveta (General Medical Council) 82
Preiskava komisije GMC 83
Primer otroka številka 2 86
Razsodba 88
Odkritja preiskovalnega novinarja Briana Deera 89
Pritožba Johna Walker-Smitha 91
Tožbe in življenje Andrewa Wakefielda 99
Literatura 102

7 »REGULATORJI PRIKRIVAJO RESNICO O CEPIVIH IN AVTIZMU« 105
»Pojav avtizma ima značilnosti epidemije« 107
Razširitve kriterijev avtizma in zakonske spremembe 107
Menjave diagnoz 109
Dostopnost do storitev za avtistične otroke in zavedanje staršev glede avtizma 109
»CDC je prikrival resnico o tem, da cepivo OMR povzroča avtizem« 110
Sprememba protokola raziskave 111

Podatki za izolirani avtizem 112
Zamenjava Thompsona pred uradno predstavitvijo študije 112
Hookerjeva študija 113
Ali cepiva povzročajo avtizem? 114
Seznami študij, ki naj bi 'dokazovali, da cepiva povzročajo ...' 114
Znanstvene študije, ki so po objavi Wakefieldovega članka raziskovale povezavo med cepivom OMR in avtizmom 120
Kaj povzroča avtizem? 122
Skupna obravnava zahtevkov za izplačilo državnih odškodnin za domnevno povzročeni avtizem (Autism Omnibus Proceedings) 124
Literatura 126

8 »ZASLUŽKI S PROIZVODNJO IN PRODAJO CEPIV SO OGROMNI« 132
GlaxoSmithKline (GSK) 133
Merck & Co./MSD 134
Sanofi 135
Pfizer 136
Literatura 139

9 »REGULATORJI IN FARMACEVTSKA PODJETJA SKRIVAJO KLINIČNE ŠTUDIJE O VARNOSTI CEPIV« 141
Ali škandali farmacevtske industrije pomenijo, da je večina znanstvenikov podkupljenih, njihove študije pa prirejene? 141
Ali informacijski listi dokazujejo, da cepiva niso varna? 143
Zaveze proizvajalcev po objavljanju študij 147
Ali nedostopnost do celotnih kliničnih študij pomeni, da cepiva, namenjena otrokom, niso varna? 152
Cepivo Hexacima 153
Cepiva Pneumovax 23, Synflorix, Prevenar 13 in Prevenar 20 155
Cepivo M-M-RvaxPro 157
Literatura 159

10 »CEPIV NE TESTIRAJO ZADOVOLJIVO« 165
Proces registracije zdravil 165
Proces registracije cepiv 166
Nadzor kakovosti cepiv pri proizvajalcih 168
Proces proizvodnje cepiv in primerjava s proizvodnjo insulina 169
Literatura 176

11 »PRISTOJNI ORGANI ZANEMARJAJO PODROČJE VARNOSTI CEPIV« 178
Zagotavljanje varnosti cepiv v ZDA 178
Komisije za varnost cepiv 179
Vaccine Adverse Event Reporting System (VAERS) 181
Vaccine Safety Datalink (VSD) 183
Post-licensure Rapid Immunization Safety Monitoring (PRISM) 185
Clinical Immunization Safety Assessment (CISA) 186
Zagotavljanje varnosti cepiv v EU (EudraVigilance) 186
Detekcija varnostnih signalov 187
Odziv na varnostne signale 188
Aktivni sistem spremljanja neželenih učinkov v EU 189
Literatura 190

12 »SISTEMI POROČANJA O NEŽELENIH UČINKIH NISO ZANESLJIVI« 193
Kdo mora oddajati prijave o neželenih učinkih zdravil in cepiv? 196
Farmacevtska podjetja 196
Zdravstveni delavci 199
Tudi uporabniki lahko pošljejo poročilo o domnevnem neželenem učinku 199
Literatura 202

13 »DO ZDAJ ŠE NISO OPRAVILI NOBENE PRIMERJALNE ŠTUDIJE MED CEPLJENIMI IN NECEPLJENIMI OTROKI« 204
Randomizirane dvojno slepe in s placebom nadzorovane študije 204
Opazovalne študije 207
Literatura 211

TRETJI DEL
HUDI NEŽELENI UČINKI CEPLJENJA

14 »CEPIVA NISO VARNA« 219
»Cepljenje kot nevarna dejavnost« 220
Pojem varnega, kot ga opredeljuje Ameriška agencija za hrano in zdravila (FDA) 220
Keith Scott-Mumby 221
Robert S. Mendelsohn 224
John B. Classen 225

»Etično nevzdržno izvajanje študij« 225
»Varnost, igra statističnih izračunov« 227
»Tvegana politika enakega cepljenja za vse« 227
Nedonošenčki 228
Podhranjeni otroci 228
Otroci s slabšim imunskim sistemom in kronično bolni otroci 229
Literatura 231

15 »SESTAVINE CEPIV SO TOKSIČNE IN NEVARNE« 234
Aktivne učinkovine 235
Oslabljeni in inaktivirani virusi 235
Pomožne snovi 236
Aluminijevi adjuvansi 236
Skvalen (MF59) 238
Adjuvansi sistema AS0 239
Tiomersal 240
Fenol in 2-fenoksietanol 242
Želatina 246
Sorbitol 247
Natrijev glutamat 248
Polisorbat 80 249
Ostanki snovi, ki jih uporabljajo v proizvodnem procesu 253
Jajčne beljakovine 253
Tuje beljakovine 254
Ostanki človeške DNK 256
Živalski virusi 258
Mikoplazme 261
Antibiotiki 262
Amonijev sulfat 264
Alkohol 265
Metanol 266
Formaldehid 267
Glutaraldehid 270
Boraks 271
Trometamol 273
β-Propiolakton 274
Kalijev tiocianat 275
Lateks 276
Nanodelci 277

»Vseh sestavin cepiv ne razkrivajo« 278
Literatura 280

16 »ALUMINIJ IZ CEPIV OSTANE V TELESU IN POVZROČA POŠKODBE« 290
Aluminij v našem okolju in hrani 291
Aluminij v cepivih 291
Mehanizem delovanja aluminijevih adjuvansov 292
Toksikokinetika aluminija v človeškem telesu 293
Stopnja absorpcije aluminija 293
Izločanje aluminija iz telesa 294
Kopičenje aluminija v telesu 295
Ali je izpostavljenost aluminiju nevarna za zdravje? 296
Aluminij in Alzheimerjeva bolezen 299
Aluminij in srbeči noduli 300
Aluminij in makrofagni miofascitis 301
Aluminij in sindrom ASIA 302
Literatura 305

17 »OSTANKI ČLOVEŠKE DNK V CEPIVIH ŠKODUJEJO OTROKU« 310
Zakaj določena cepiva vsebujejo ostanke človeške DNK? 311
Teorija o prehajanju DNK v možgane 313
Znanstvena recenzija študij Therese Deisher 316
Domnevni dokaz o škodljivosti DNK v časovnih prelomnih točkah 317
Proces Mini-omnibus in financiranje študij Therese Deisher 319
Združenje Corvelva in njihova analiza cepiv 321
Literatura 324

18 »CEPIVA POVZROČAJO HUDE NEŽELENE UČINKE, OBOLENJA IN SMRTI« 328
Primerjava zapletov pri naravnih okužbah z možnimi zapleti po cepljenju 330
Davica 330
Oslovski kašelj 331
Tetanus 332
Hemofilus influence tipa B 332
Ošpice 333
Mumps 335
Rdečke 336

Hepatitis B 337
Humani papiloma virus 338
Otroška paraliza 338
Napori za izkoreninjenje otroške paralize 340
Razvoj cepiv proti otroški paralizi in množične kampanje cepljenja 340
Breme otroške paralize v Indiji 342
Izzivi pri naporih za izkoreninjenje otroške paralize 343
Rak in opičji virus SV40 347
Nevrološke poškodbe: akutni diseminirani encefalomielitis (ADEM) 348
Nevrološke poškodbe: transverzni mielitis 350
Sladkorna bolezen tipa 1 352
Literatura 355

19 »ŠTEVILNE ZNANSTVENE ŠTUDIJE DOKAZUJEJO, DA SO CEPIVA NEVARNA IN NEUČINKOVITA« 359
Artritis 360
Astma 362
Avtoimunska obolenja 363
Davica, tetanus in oslovski kašelj (cepivo DTP), nevrološka obolenja 364
Ošpice, mumps in rdečke (cepivo OMR), neželeni učinki po cepljenju 366
Humani papiloma virus, neželeni učinki po cepljenju 369
Kaj je sindrom posturalne ortostatske tahikardije (POTS)? 369
Rotavirus, črevesna obolenja 371
Črne koze, neželeni učinki po cepljenju 372
Encefalitis 374
Epilepsija 377
Gluhost 379
Gripa, neučinkovitost cepiva 381
Učinkovitost in varnost cepiv proti sezonski gripi 381
Zapleti zaradi okužb z respiratornimi virusi 387
Hemofilus influence tipa B, neželeni učinki po cepljenju 389
Zapleti zaradi okužbe z bakterijo Haemophilus influenzae 389
Hepatitis B, neželeni učinki po cepljenju 397
Meningitis 398
Kaj je aseptični meningitis? 399
Multipla skleroza 401
Norice, povečan pojav pasovca zaradi cepljenja 403
Bolezni, ki ju povzroča virus noric (Varicellovirus humanalpha3) 403
Norice, neželeni učinki po cepljenju 406

Otroška paraliza, neučinkovitost oralnega cepiva 408
Pnevmokoki, neučinkovitost cepiva 411
Zapleti zaradi okužbe z bakterijo Streptococcus pneumoniae 411
Sindrom nenadne nepričakovane smrti dojenčka 415
Kaj je sindrom nenadne nepričakovane smrti dojenčka (SIDS)? 416
Sindrom stresanega dojenčka 418
Kaj je sindrom stresanega dojenčka? 418
Smrt 420
Transverzni mielitis 421
Tuberkuloza, neželeni učinki po cepljenju 423
Kaj nam sporočajo navedene raziskave? 426
Literatura 430

20 »NEVARNOST CEPIV DOKAZUJEJO TUDI SEZNAMI UMAKNJENIH CEPIV IN SHEME IZPLAČEVANJA ODŠKODNIN PO CEPLJENJU« 442
Uradna 'priznanja' škode 442
Seznami umaknjenih cepiv 443
Shema izplačevanja odškodnin po cepljenju v ZDA 444
Kaj se je zgodilo s cepivom proti lymski boreliozi (boreliji)? 447
Bolezen, ki jo povzročajo bakterije Borrelia burgdorferi 447
Literatura 452

ČETRTI DEL
NEUČINKOVITOST IN NESMISELNOST CEPLJENJA

21 »UMRLJIVOST ZARADI BOLEZNI, PROTI KATERIM CEPIMO, JE DRASTIČNO UPADLA ŽE PRED UVEDBO CEPIV« 457
Javnozdravstveni ukrepi za zmanjšanje umrljivosti zaradi nalezljivih bolezni 458
Problem osredotočanja samo na upad umrljivosti na primeru ošpic 466
Bolezen, ki jo povzroča virus ošpic (Morbillivirus hominis) 466
Subakutni sklerozni panencefalitis 469
Ošpice in brisanje imunološkega spomina 470
Virus ošpic in zdravljenje raka 471
Epidemija ošpic na Samoi leta 2019 472
Literatura 475

22 »KOLEKTIVNA IMUNOST JE SAMO MIT« 479
Primera ZDA in Danske: tuberkuloza 480
Bolezen, ki jo povzroča bakterija Mycobacterium tuberculosis 480
Ali cepivo proti tuberkulozi vzpostavlja kolektivno imunost? 483
Prihodnja cepiva proti tuberkulozi 487
Primer Sovjetske zveze: davica 488
Bolezen, ki jo povzroča bakterija Corynebacterium diphtheriae 488
Ali cepivo proti davici vzpostavlja kolektivno imunost? 489
Primera Velike Britanije in Švedske: oslovski kašelj 491
Bolezen, ki jo povzroča bakterija Bordetella Pertussis 491
Cepivo proti oslovskemu kašlju 492
Velika Britanija 494
Švedska 497
Primer Madžarske: ošpice 501
Tetanus 503
Bolezen, ki jo povzroča bakterija Clostridium tetani 503
Cepljenje celotne populacije samo zaradi zaščite nekaj deset ljudi 505
Kolektivna imunost deluje 506
Literatura 508

23 »CEPLJENJE DOJENČKOV JE ZARADI NERAZVITEGA IMUNSKEGA SISTEMA IN PRISOTNOSTI MATERINIH PROTITELES NEUČINKOVITO IN NESMISELNO« 515
Imunski sistem v prvem letu življenja 516
Fizične pregrade 516
Prirojeni imunski sistem 516
Pridobljeni imunski sistem 517
Prenos materinih protiteles na otroka in njihov vpliv na otrokov imunski odziv na cepljenje 519
Primerjava zaščite dojenčkov cepljenih in necepljenih mater 521
Ali je cepljenje novorojenčkov nesmiselno? 523
Literatura 526

24 »CEPLJENJE PROTI HUMANEMU PAPILOMA VIRUSU (HPV) JE NESMISELNO IN NEVARNO« 528
Kaj je HPV, testiranje in cepiva 529
Učinkovitost cepiva proti HPV 534
Varnost cepiva proti HPV 536
Literatura 543

25 »CEPLJENJE PROTI HEPATITISU B JE NESMISELNO IN NEVARNO« 548
Virus hepatitisa B, njegova razširjenost in bolezen, ki jo povzroča 548
Cepljenje proti hepatitisu B 552
Učinkovitost cepiva proti hepatitisu B 553
Varnost cepiva proti hepatitisu B 556
Smiselnost cepljenja otrok v nizkoendemičnih državah 558
Literatura 559

26 »CEPIVA PROTI COVIDU-19: PREMALO TESTIRANA IN BOLJ NEVARNA KOT SAMA BOLEZEN« 563
Izvor covida-19 563
Je bolezen covid-19 enaka kot gripa? 565
Šarlatani in neučinkovita zdravila proti covidu-19 568
Razvoj mRNK cepiv 570
Cepiva proti covidu-19: so jih dovolj testirali? 575
Vrste cepiv proti covidu-19 580
Kako učinkovita in varna so mRNK in vektorska cepiva proti covidu-19? 582
Učinkovitost mRNK in vektorskih cepiv 582
Varnost mRNK in vektorskih cepiv 584
Katere trditve o cepivih proti covidu-19 ne držijo? 587
Literatura 593

PETI DEL
ALTERNATIVE

27 »ALTERNATIVNI PROGRAMI CEPLJENJA SO BOLJ VARNI« 603
Oblikovanje programov cepljenja 603
Preveč cepiv hkrati 605
Alternativni programi cepljenja 606
Ali so alternativni programi cepljenja bolj varni za otroka? 608
Literatura 610

28 »ALTERNATIVNE METODE ZDRAVLJENJA SO BOLJŠA POT DO IMUNOSTI IN ZDRAVJA KOT KONVENCIONALNA MEDICINA« 613
Zakonodaja, ki v Sloveniji ureja področje alternativnih metod zdravljenja 613
Homeopatija 618

Kaj je homeopatija? 618
Ali homeopatija deluje? 622
Nevarnosti homeopatije 624
Akupunktura 625
Kaj je akupunktura? 625
Ali akupunktura deluje? 626
Nevarnosti akupunkture 628
Zeliščna medicina 630
Kaj je zeliščna medicina? 630
Ali zeliščna medicina deluje? 632
Nevarnosti zeliščne medicine 634
Ajurveda 637
Kaj je ajurveda? 637
Ali ajurveda deluje? 639
Nevarnosti ajurvede 639
Kiropraktika 641
Kaj je kiropraktika? 641
Ali kiropraktika deluje? 643
Nevarnosti kiropraktike 644
Naturopatija 646
Kaj je naturopatija? 646
Ali naturopatija deluje? 647
Nevarnosti naturopatije 648
Prehranski dodatki in Miracle Mineral Solution (MMS) 650
Prehranski dodatki 650
Regulacija prehranskih dodatkov v EU 651
Nevarnosti jemanja prehranskih dodatkov 652
Ali vitamin C zdravi nalezljive bolezni? 654
Miracle Mineral Solution (MMS) 655
Ali je zdravniška napaka res tretji najpogostejši vzrok smrti? 658
Zaslužki od prodaje 'alternativnega zdravja' 660
Alternativne terapije: šarlatanov scenarij v petih točkah 662
Literatura 666

29 ALTERNATIVNA PREPRIČANJA 681
»Mikroorganizmi v resnici sploh ne povzročajo bolezni« 681
Zgodovinske teorije o pojavu bolezni 681
»Mikroorganizmi sploh ne obstajajo« 682

»Mikroorganizmi obstajajo, vendar ne povzročajo bolezni« 682
»Prebolevanje nalezljivih bolezni je za otroke koristno« 685
»Steklino lahko pozdravimo s homeopatskimi pripravki« 688
Bolezen, ki jo povzroča virus stekline (Lyssavirus rabies) 688
Literatura 691

ŠESTI DEL
CEPLJENJE V SLOVENIJI

30 CEPLJENJE V SLOVENIJI 696
Obvezno cepljenje v Sloveniji 696
Izplačila odškodnin zaradi poškodb po cepljenju 697
Ali naj bo cepljenje v Sloveniji prostovoljno? 700
Literatura 705

31 ZAKLJUČEK 708
Nekaj o virih, ki jih uporabljajo nasprotniki cepljenja 708
Povzetki ugotovljenih dejstev 716
Protislovja v trditvah nasprotnikov cepljenja 722
Moja izkušnja s cepljenjem 725
Literatura 731

O AVTORJU 735

PREDGOVOR

Cepljenje si v zgodovini medicine zasluži častno mesto in kot najučinkovitejši biološki ukrep za preprečevanje nalezljivih bolezni predstavlja enega največjih dosežkov sodobne medicine. Cepljenje je po nedavnih ocenah globalno preprečilo več kot 150 milijonov smrti v zadnjih petdesetih letih, kar pa je žal marsikdo do danes že pozabil. Kljub temu, da je cepljenje na voljo praktično povsod po svetu, ocene kažejo, da so bolezni, ki jih je mogoče preprečiti s cepljenjem, še vedno odgovorne za približno četrtino vseh smrti med otroki, mlajšimi od pet let, s cepljenjem pa bi bilo mogoče preprečiti tudi marsikatero smrt v odrasli dobi. Zaradi učinkov cepljenja se z nekaterimi boleznimi, ki so še pred nekaj desetletji terjale mnogo človeških življenj, praktično ne srečamo več. Poleg tega je neizpodbitno dejstvo tudi, da so stroški cepljenja neprimerljivo nižji, kot pa stroški zdravljenja, ki nastanejo ob potrebi po bolnišničnem zdravljenju, saj cepiva spadajo med cenejša zdravila. Že od samih začetkov cepljenja smo se soočali tudi s skupinami, ki so cepljenju nasprotovala oziroma širila strahove ter nepreverjene in lažne informacije o škodljivih učinkih tega ukrepa. Nedavna pandemija COVID-19 je proticepilska gibanja žal le še okrepila.

Prvič izpod peresa slovenskega avtorja je pred nami pomembno delo »*Cepiva in cepljenje – Ali so strahovi upravičeni?*«, katerega glavni namen je bilo preveriti trditve nasprotnikov cepljenja. Knjiga jasno, objektivno in strokovno podprto odgovori na vse, kar ste si vedno želeli vedeti o cepivih in cepljenju, pa si morda niste upali vprašati ali pa informacij niste uspeli najti. Aleš Praprotnik na razumljiv, a hkrati z znanstvenimi dokazi podprt način, skozi lastno izkušnjo, bralca vodi skozi osnove o človeškem imunskem sistemu, delovanju in tipih cepiv ter navede vse najpomembnejše zgodovinske prelomnice razvoja cepiv. Knjiga je napisana na način, da pritegne in je razumlji-

va tako za laike kot tudi strokovnjake. Na objektiven način se dotakne tudi tabu teme o bajnih zaslužkih farmacevtske industrije pri proizvodnji cepiv ter jasno demantira trditve o prikrivanju rezultatov kliničnih študij s strani farmacevtskih podjetij. Avtor razloži tudi dejstva o načinu testiranja cepiv in njihove varnosti ter transparentno predstavi sisteme poročanja o neželenih učinkih, ki jih dandanes uporabljamo. Tretji in četrti del knjige natančno razložita izkrivljene ter mnogokrat iz konteksta vzete informacije študij, ki jih kot domneven dokaz o neučinkovitosti in škodljivosti cepljenja uporabljajo proticepilci. Nenazadnje se knjiga dotakne tudi alternativnih metod zdravljenja, kar je izjemnega pomena za zagotavljanje objektivnosti. Avtor svoje pomembno delo sklene s predstavitvijo cepljenja v Sloveniji.

Vsekakor je to nujno čtivo za vsakogar, ki dvomi o učinkovitosti cepiv in cepljenja!

Doc. dr. Nina Grasselli Kmet, dr. med.,
specialistka infektologije in intenzivne medicine

ZAHVALA

Rad bi se zahvalil vsem recenzentom za njihovo nesebično pomoč pri strokovnem pregledu knjige. Posebna zahvala gre izr. prof. dr. Nataši Karas Kuželički, saj brez njene iniciative knjiga verjetno ne bi bila nikoli objavljena. Hvala tudi vsem ostalim, ki ste s svojimi komentarji in idejami kakorkoli pripomogli k nastanku te knjige.

1

UVOD

»*Izjemne trditve zahtevajo izjemne dokaze*« [1].
Carl Sagan

Besedilo, ki je pred vami, je plod več kot šestletne raziskave, v kateri sem se namenil preveriti, ali trditve o cepivih in cepljenju, ki jih v javnosti (predvsem na družbenih omrežjih) razširjajo nasprotniki cepljenja, držijo. Besedilo je namenoma dolgo in zelo podrobno, saj je bil moj namen čim bolj natančno preveriti večino trditev o cepivih ter tudi virov, ki jih nasprotniki cepljenja uporabljajo za njihovo dokazovanje. Moja želja je bila, da besedilo odgovori na čim več vprašanj, ki se morda zbujajo posamezniku, ki ga obhajajo dvomi glede cepljenja.

Nasprotniki cepljenja (nekateri jih imenujejo tudi proticepilci oziroma antivakserji) širijo veliko različnih trditev, ki pa jih lahko strnemo v naslednje stavke:

Cepiva ne delujejo in ne ščitijo pred nalezljivimi boleznimi. Povzročajo hude neželene učinke in so bolj nevarna za zdravje od samih nalezljivih bolezni, katerih prebolevanja se nam ni treba bati. Vse to regulatorji in farmacevtska podjetja vedo, a nam te informacije prikrivajo.

To je sámo bistvo tega, kar nas skušajo prepričati nasprotniki cepljenja. Ali imajo morda prav? Vsekakor se njihovi, pogosto čustveni, argumenti povprečnemu nepoučenemu človeku zdijo zelo prepričljivi, tako kot so se zdeli meni slabih petindvajset let nazaj. Ker sem bil tudi sam včasih nasprotnik cepljenja, vam bom za začetek na kratko opisal svojo zgodbo.

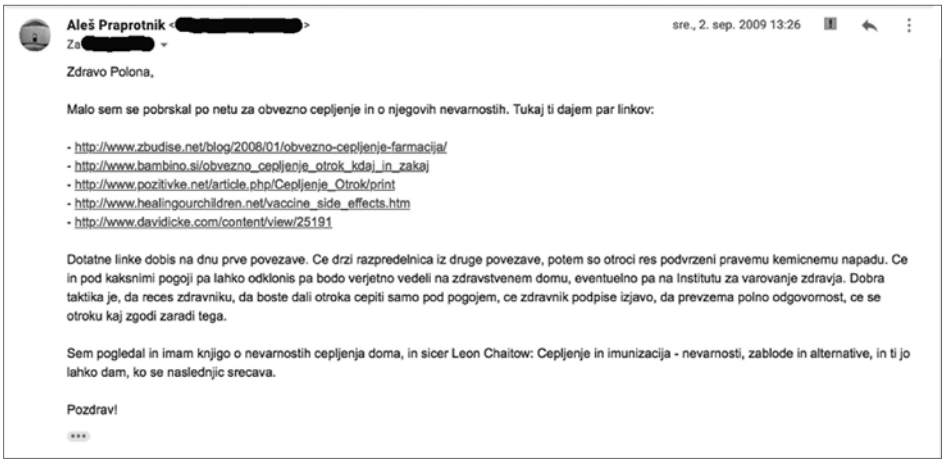
Moja zgodba nasprotovanja cepljenju

Konec devetdesetih let prejšnjega stoletja je pri nas izšel slovenski prevod knjige Leona Chaitowa: *Cepljenje in imunizacija: nevarnosti, zablode in alternative*

(Dejstva, ki bi jih morali poznati vsi starši), ki sem jo mlad in željan drugačnih pogledov na svet in družbo kupil in tudi z veseljem prebral. S svojimi šokantnimi trditvami glede nevarnosti cepljenja je name naredila globok vtis (»*Cepiva povzročajo nenadno smrt dojenčka v zibki.*« »*Cepiva povzročajo nevrološke okvare.*« »*Cepiva morda povzročajo raka in multiplo sklerozo.*« »*Vzrok za pojav AIDS-a so morda cepiva.*«). Že nekaj časa so se mi zbujali dvomi o cepljenju (v prvem letniku srednje šole sem denimo zavrnil cepljenje pri sistematskem pregledu), vendar od takrat naprej cepivom resnično nisem več zaupal. Nasprotovanje cepljenju se je v meni še bolj utrdilo z razmahom 'alternativnih' novičarskih spletnih strani po letu 2000, ki so širile tudi različne teorije zarot. Več let sem bil celo naročnik takšnih dveh znanih spletnih strani. Prva je bila *Infowars.com*, katere lastnik je skrajni desničar Alex Jones, ki so mu sodišča v ZDA naložila več kot milijardo dolarjev kazni zaradi dolgoletnega širjenja laži o tem, da naj bi bil množični poboj učencev na šoli Sandy Hook samo potegavščina, starši umorjenih otrok pa samo 'igralci' [2]. Druga je bila *Davidicke.com*, katere lastnik je znani britanski konspirolog in nekdanji športni novinar David Icke, ki ga je zaradi širjenja različnih dezinformacij doletela dvoletna prepoved vstopa v države šengenskega območja [3]. Ti dve spletni strani sem dnevno obiskoval in 'požiral' vse, kar je bilo tam napisanega. Klikanje me je včasih zaneslo tudi na takrat še razmeroma novo spletno stran *NaturalNews.com*, ki jo nasprotniki cepljenja pogosto citirajo kot svoj vir informacij. Obiskoval sem tudi nekatere slovenske spletne strani, ki so ponujale novice s konspirativno noto in poudarkom na 'naravnem' zdravljenju. Na vseh teh spletnih straneh je bilo precej objav o tem, kako škodljiva naj bi bila cepiva zaradi svojih sestavin in da naj bi povzročala veliko hudih neželenih učinkov. Prav tako je bilo zaslediti, da naj bi se smrtnost zaradi nalezljivih bolezni začela zmanjševati že precej pred uvedbo cepljenja (kot dokaz, da cepiva ne delujejo) in da cepiva povzročajo avtizem.

Tovrstne informacije so me osupnile in ujezile. Postal sem prepričan, da farmacevtska industrija v povezavi s političnimi elitami (in drugimi elitami v senci) namerno zastruplja prebivalstvo. Končni načrt naj bi bil depopulacija oziroma zmanjšanje števila svetovnega prebivalstva. Zakaj? Na teh spletnih straneh nikoli ni bilo dobro razloženo zakaj, toda zvenelo je zelo verjetno. Posledično nisem zaupal zdravilom in farmacevtski industriji. Novoodkrite 'informacije' sem navdušeno delil s prijatelji in družino, saj sem menil, da

jih morajo poznati, da morajo 'spregledati', se 'zbuditi', še zlasti starši z majhnimi otroki. Prepričeval sem jih, naj svojih otrok ne cepijo, ker naj bi bila cepiva nevarna, saj naj bi vsebovala veliko zdravju škodljivih sestavin. Verjel sem, da bi morali imeti vsi starši svobodno odločitev glede cepljenja. Moja elektronska sporočila iz tistega obdobja so bila videti takole:

Aleš Praprotnik <[redacted]>
Za [redacted]
sre., 2. sep. 2009 13:26

Zdravo Polona,

Malo sem se pobrskal po netu za obvezno cepljenje in o njegovih nevarnostih. Tukaj ti dajem par linkov:

- http://www.zbudise.net/blog/2008/01/obvezno-cepljenje-farmacija/
- http://www.bambino.si/obvezno_cepljenje_otrok_kdaj_in_zakaj
- http://www.pozitivke.net/article.php/Cepljenje_Otrok/print
- http://www.healingourchildren.net/vaccine_side_effects.htm
- http://www.davidicke.com/content/view/25191

Dotatne linke dobis na dnu prve povezave. Ce drzi razpredelnica iz druge povezave, potem so otroci res podvrzeni pravemu kemicnemu napadu. Ce in pod kaksnimi pogoji pa lahko odklonis pa bodo verjetno vedeli na zdravstvenem domu, eventuelno pa na Institutu za varovanje zdravja. Dobra taktika je, da reces zdravniku, da boste dali otroka cepiti samo pod pogojem, ce zdravnik podpise izjavo, da prevzema polno odgovornost, ce se otroku kaj zgodi zaradi tega.

Sem pogledal in imam knjigo o nevarnostih cepljenja doma, in sicer Leon Chaitow: Cepljenje in imunizacija - nevarnosti, zablode in alternative, in ti jo lahko dam, ko se naslednjic srecava.

Pozdrav!

Sporočilo z dne 2. septembra 2009 o 'kemičnem napadu na otroke' in kako se poskusiti izogniti cepljenju svojega otroka

masovni program cepljenja!?

Aleš Praprotnik <[redacted]>
Za centralna, notranja, zunanja, mag
sob., 3. okt. 2009 15:47

Dober dan!

Vse vec je dokazov o tem, da je bila nova gripa ustvarjena in spuscena namerno. Baxter naj bi namerno okuzil 72 kg cepiva z zivimi virusi gripe, zato je avstrijska novinarka Jane Burgermeister zoper odgovorne vlozila tozbo. Poleg tega naj bi firma patentirala cepivo ze leta 2008 se preden naj bi se 'pandemija' sploh zacela. Obstaja nevarnost, da bodo skusale vlade pod pritiskom Svetovne zdravstvene organizacije cepiti drzavljane s cepivi, ki niso bila zadostno preizkusena, eventuelno na prisilen nacin. Zaradi tega se obracam na vas, ki imate moznost doseci veliko stevilo ljudi, s prosnjo, ce bi se dalo podrocje masovnega cepljenja ter nevarnosti, ki jih prinasa, bralcem predstaviti skozi daljsi bolj podroben clanek.

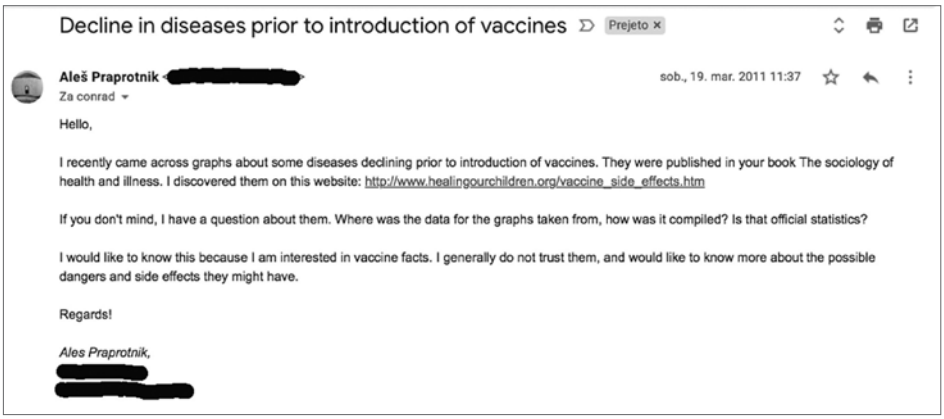
WHO je razglasila 6. stopnjo alarma. Verjetno je ljudstvu malo znano, da ima zaradi tega v vsaki drzava clanici prednost vojasko pravo pred civilnim. Poleg tega ima po mednarodni zakonodaji WHO pristojnosti, da koordinira in vodi zdravstveno ter vojasko osebje posameznih drzav. To je skrajno zaskrbljujoce, zato moramo odlocno reci NE masovnemu cepljenju.

Prilagam nekaj povezav s tega podrocja:

Stranski ucinki cepiv
- http://www.healingourchildren.net/vaccine_side_effects.htm

Kaj vsebujejo cepiva
- http://www.detoxmychild.org/what%27s_in_vaccines.htm
- http://www.infowars.com/fda-approved-h1n1-vaccines-contain-ingredients-known-to-cause-cancer-and-death/

Glavni del sporočila z dne 3. oktobra 2009 različnim medijskim hišam glede teorij zarot, da so z virusom gripe, ki je takrat razsajala, ljudi namerno okužili

Decline in diseases prior to introduction of vaccines Prejeto ×

Aleš Praprotnik <[redacted]> sob., 19. mar. 2011 11:37

Za conrad

Hello,

I recently came across graphs about some diseases declining prior to introduction of vaccines. They were published in your book The sociology of health and illness. I discovered them on this website: http://www.healingourchildren.org/vaccine_side_effects.htm

If you don't mind, I have a question about them. Where was the data for the graphs taken from, how was it compiled? Is that official statistics?

I would like to know this because I am interested in vaccine facts. I generally do not trust them, and would like to know more about the possible dangers and side effects they might have.

Regards!

Ales Praprotnik,
[redacted]

Vprašanje z dne 19. marca 2011, poslano avtorju knjige, iz katere je bil podatek, da se je umrljivost zaradi nalezljivih bolezni začela zmanjševati že pred uvedbo cepiv

o cepljenju - za Anjo

Aleš Praprotnik <[redacted]> tor., 29. nov. 2011 16:15

Za [redacted]

Zdravo,

Pa linkov o cepljenju:

- Društvo za svobodo odločanja: http://www.svood.org/
- mag. Karin Rižner: Temna stran cepljenja: http://www.svood.org/tszgodbe.htm
- sestavine cepiv: http://www.cdc.gov/vaccines/vac-gen/additives.htm
- stranski učinki cepiv: http://www.healingourchildren.org/vaccine_side_effects.htm
- miti o cepljenju: http://www.relfe.com/vaccine.html
- članek: http://www.naturalnews.com/033584_Dr_Maurice_Hilleman_SV40.html
- članek: http://www.naturalnews.com/032587_polio_vaccines_Pakistan.html
- članek: http://www.infowars.com/shock-vaccine-study-reveals-influenza-vaccines-only-prevent-the-flu-in-1-5-out-of-100-adults-not-60-as-youve-been-told/

a.

Sporočilo z dne 29. novembra 2011, ki vsebuje spletne povezave o domnevnih nevarnostih cepljenja in je bilo namenjeno prijatelju, takrat mlademu staršu

nova stran o cepljenju

Aleš Praprotnik <[redacted]> čet., 25. jul. 2013 09:02

Za Matej

Zdravo,

Prejšnja stran, ki je obveščala o cepljenju je zaprta, gradivo se sedaj da dobiti tukaj:

http://www.naravnaimunost.si/index.php

LP

A.

...

Sporočilo z dne 25. julija 2013,v katerem obveščam prijatelja o novi slovenski spletni strani Naravna imunost

Na različnih alternativnih straneh sem lahko bral tudi o alternativnih zdravljenjih, na primer s prehrano. Zaradi tega sem začel s presnojedstvom. Verjel sem, da se večina bolezni začne z 'zakisanjem' telesa, zlasti zaradi neustrezne prehrane. Verjel sem, da je možno večino bolezni pozdraviti že s pravilno prehrano in pravim načinom življenja, med drugim tudi progresivno multiplo sklerozo, bolezen, za katero je trpel fant, za katerega sem takrat skrbel kot osebni asistent. Poleg vsakodnevne nege sem mu želel pomagati tudi pri njegovem bolezenskem stanju, ki ga je tako hromilo. V ta namen sem zbral in natisnil različne informacije z alternativnih strani o zdravljenju multiple skleroze in jih izročil njegovemu osebnemu zdravniku. Upal sem, da jih bo prebral in upošteval pri fantovem zdravljenju. Menil sem, da če bi bili zdravniki podrobneje seznanjeni z uspehi alternativnega zdravljenja (kot so ga opisovale omenjene strani) in bili obenem drznejši, bi te metode zdravljenja svojim pacientom nedvomno priporočali, medicina in zdravljenje pa bi s prepletom oziroma z integracijo alternativnih pristopov in uradne medicine hitreje napredovala.

Zakaj vam razlagam vse to? Želim vam čim jasneje orisati svoj tedanji miselni in nazorski okvir, zaradi katerega samih informacij, tako glede cepiv kot tudi alternativnih zdravljenj bolezni, o katerih sem bral, nisem šel natančno preverjati, saj so se mi zdele razlage na 'alternativnih' konspirativnih straneh (in v nekaj presnojedskih knjigah) jasne, razumljive, logične in verjetne. Nisem jih natančno in kritično preverjal, pa vendar sem se čutil dovolj kompetentnega in načitanega, da druge (tudi zdravnike) samozavestno poučujem o teh temah.

Prišlo je leto 2012, ko sem se sredi finančne krize poglobil v raziskovanje finančnega sistema in o tem izdal tudi knjigo. Za kakovostno in čim bolj uravnoteženo besedilo sem moral predelati in preveriti različne vire. Za takšno nalogo samo alternativne konspirativne novičarske spletne strani niso zadoščale, zato sem se moral bolj poglobiti in zbrati zanesljivejše vire informacij. Med preučevanjem sem opazil, da določene informacije o finančnem sistemu, ki jih alternativne konspirativne spletne strani samozavestno podajajo kot dejstva, ne držijo (denimo o zlatem standardu, o multiplikaciji kredita v bankah, o delovanju centralnih bank ...). Naročnino za te strani sem prekinil in se nanje nisem več vračal. Tako pravzaprav tudi nisem več prihajal v stik z objavami o cepljenju. Kljub temu sem še nekaj časa ohranjal svoja prepričanja

o nevarnostih cepiv in njihovi nepotrebnosti, kot priča tudi moje elektronsko sporočilo z dne 25. julija 2013, v katerem obveščam prijatelja o novi slovenski spletni strani *Naravna imunost*, ki jo bomo podrobno pogledali v tej knjigi.

V letih, ki so sledila, pa se je moj pogled na podlagi pogovorov s prijatelji in zaradi novih infomacij, ki sem jih dobil o cepivih, postopoma mehčal. Nisem bil več njihov zagrizeni nasprotnik, po drugi strani pa cepljenja tudi nisem zares podpiral. Če je možno, raje ne cepiti. Kako to, da sem začel pisati to besedilo?

Že kakšno desetletje prej se je v Sloveniji razplamtela debata o svobodi odločanja o cepljenju, ki je pri nas za otroke zakonsko obvezno za določene nalezljive bolezni. Pojavile so se interesne skupine za svobodo odločanja o cepljenju otrok, ki so prišle navzkriž z uradno medicino, ki cepljenje zagovarja. Informacije o različnih vidikih tega konflikta se seveda pojavljajo tudi na družbenih omrežjih. Tako sem aprila 2018 na njih zasledil objavo članka dr. Marka Pokorna iz časnika Delo: *Sem od mame in očija, ne od države* [4], pospremljeno s komentarjem, da znani slovenski pediater staršem grozi z odvzemom otrok, če jih nočejo cepiti. Članek sem prebral in nato pod objavo komentiral, da sam njegovih trditev ne razumem kot grožnj z odvzemom otrok. Na podlagi tega komentarja se je nato razvila debata med mano in nasprotniki cepljenja, ki je na koncu pripeljala do tega, da so mi poslali nekaj povezav, prek katerih bi se lahko 'bolje poučil o nevarnostih cepljenja, o prikrivanju dokazov, da cepiva zelo škodujejo zdravju in o temni zgodbi cepiv nasploh'.

Za razliko od mojega prvega stika s takšnimi gradivi sem se tokrat trdno odločil, da temeljito in kritično preverim vse trditve (in vire) nasprotnikov cepljenja, ki se pojavljajo na določenih naših in tujih spletnih straneh in družbenih omrežjih, v katere sem tudi sam dolga leta verjel. To besedilo je rezultat te poglobljene analize. Ob tem naj dodam, da sam nisem iz medicinske ali znanstvene stroke, kakorkoli povezane s cepivi in cepljenjem, zato je bilo tudi nujno, da so besedilo pred objavo pregledali ustrezni strokovnjaki.

Komu je knjiga namenjena in kako je strukturirana?

Knjiga ni namenjena nasprotnikom cepljenja. Ti so običajno prepričani, da vedo, kaj je res in kaj ne, ter se ob predstavljenih dejstvih, ki so drugačna od njihovih prepričanj, svojih prepričanj samo še bolj oklenejo. Naš um je

čudna reč. Raziskave kažejo, da imajo poskusi popravljanja napačnih človeških prepričanj s pomočjo točnih informacij pogosto nasproten učinek: napačna prepričanja še bolj utrdijo [5]. Kljub temu to besedilo sloni ravno na tem: na podajanju informacij o cepivih in cepljenju na podlagi znanstvenih raziskav in ne na podlagi čustvenih osebnih anekdot, ki izkrivljajo celotno sliko in nas mnogokrat zavedejo v napačna prepričanja. **Knjiga je namenjena predvsem staršem**, **ki so** zaradi 'šokantnih informacij' o cepivih, ki so jih prebrali na svetovnem spletu, brali v kakšni priporočeni knjigi ali slišali od znancev, **v dvomih, ali cepiti sebe in svoje otroke ali ne**. Upam, da bodo v besedilu našli koristne informacije, ki bodo razjasnile vprašanja in dvome ter olajšale njihovo odločitev o cepljenju.

Katere vire in trditve nasprotnikov cepljenja bom v besedilu preveril? Kritično bom preveril film *Vaxxed*, ki trdi, da cepiva povzročajo avtizem, a naj bi nam to prikrivali. Natančno bom pogledal trditve in vire, ki jih v svoji knjigi *Ideološki konstrukti o cepljenju* navaja sociologinja dr. Mateja Černič (denimo o neželenih učinkih po cepljenju, o kolektivni imunosti in o upadanju smrtnosti pred uvedbo cepljenja). Prav tako bom zelo natačno preveril trditve, povezave in tudi študije, ki jih navaja ena najbolj znanih slovenskih spletnih strani, ki nasprotuje cepljenju, že omenjena *Naravna imunost* (denimo ali cepiva res vsebujejo strupene sestavine, med drugim DNK 'splavljenih človeških zarodkov'). Dodal bom tudi poglavje o cepivih proti covidu-19. S tem bom zajel veliko večino bistvenih trditev, ki jih nasprotniki cepljenja uporabljajo v svojih argumentih proti cepljenju. K temu bom dodal še kritično preverbo alternativnih pristopov k zdravljenju (kako učinkoviti in varni so). Nenazadnje se bom dotaknil tudi zelo pomembne teme pri nas, zakonsko obveznega cepljenja otrok. V besedilu bomo podrobno spoznali številne znanstvene študije, ki so preučevale varnost in učinkovitost cepiv, ter si pobliže ogledali nekatere nalezljive bolezni, proti katerim cepimo.

Trditve nasprotnikov cepljenja so v besedilu za boljšo preglednost oblikovane po sklopih oziroma delih, prvi del knjige pa bralca z osnovno razlago delovanja našega imunskega sistema, delovanja in zgodovine cepiv ter hierarhije znanstvenih dokazov opremlja z bistvenimi informacijami za lažje razumevanje kasnejših poglavij.

V elektronski obliki besedila, ki bo (upam) naknadno na voljo na spletu, bom navedel neposredne povezave do virov, ki sem jih uporabil (izjema je

nekaj tiskanih knjig), tako da jih boste lahko s klikom enostavno odprli ter jih tudi sami prebrali in preverili (možno pa je, da z leti kakšne povezave ne bodo več delovale). Ne želim si namreč, da bi mi verjeli na besedo.

Dobršen del okoli 1400 uporabljenih virov so znanstvene študije, pa tudi informacije iz uradnih virov, kot sta ameriški Center za obvladovanje in preprečevanje bolezni (Center for Disease Control and Prevention; CDC) in Evropska agencija za zdravila (European Medicines Agency; EMA). Za osvetlitev, razlago in kritično ovrednotenje določenih trditev nasprotnikov cepljenja sem, kjer drugače ni bilo mogoče, uporabil tudi določene skeptične znanstvene bloge, ki jih pišejo znanstveniki ali zdravniki. Na tem mestu naj poudarim, da sem uporabil samo manjši del znanstvenih študij, ki so na voljo o teh vprašanjih. Opisu ključnih delov študij oziroma virov sledijo originalni citati v angleščini, saj po eni strani ne želim, da bi se s prevodom izgubile ključne informacije, po drugi pa imate bralci na ta način možnost neposredno preveriti napisano.

Podajmo se torej na dolgo potovanje. Najprej pokukajmo v osupljivo delovanje našega imunskega sistema.

7

Literatura

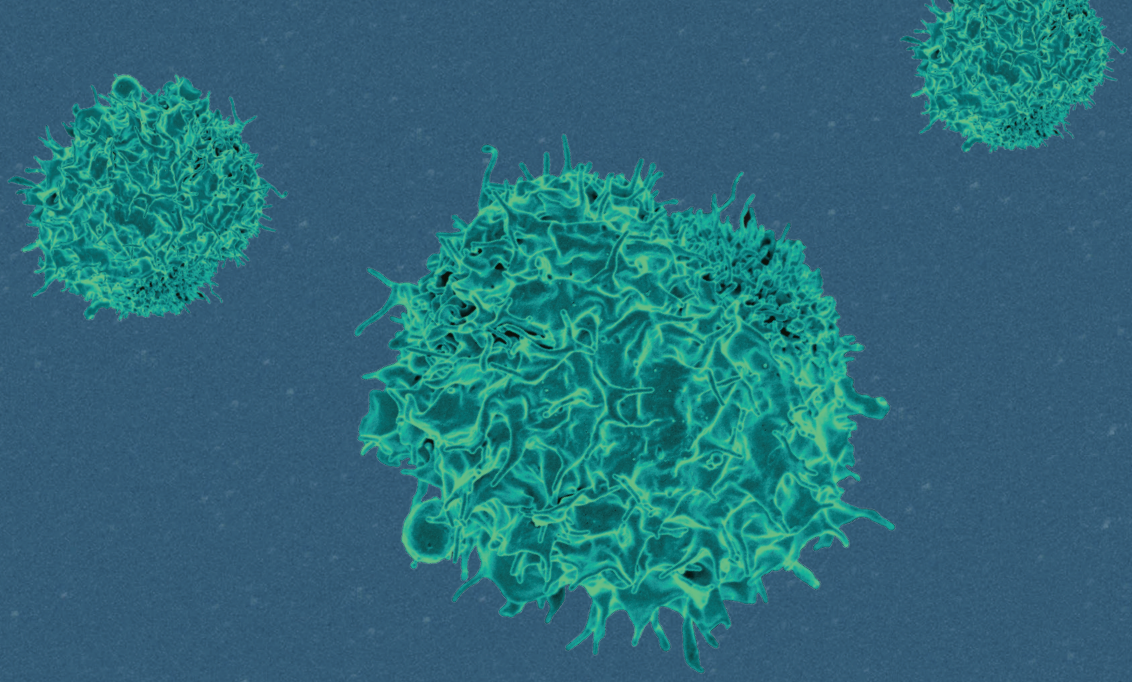
[1] P. E. Tressoldi, "Extraordinary Claims Require Extraordinary Evidence: The Case of Non-Local Perception, a Classical and Bayesian Review of Evidences," *Front. Psychol.*, vol. 2, p. 117, Jun. 2011, doi: 10.3389/fpsyg.2011.00117.

[2] BBC, "Alex Jones to pay extra $473m damages over 'fake Sandy Hook' claim," *BBC News*, Nov. 10, 2022. Accessed: Jan. 17, 2023. [Online]. Available: https://www.bbc.com/news/world-us-canada-63592386

[3] BBC, "David Icke: Conspiracy theorist banned from Netherlands," *BBC News*, Nov. 04, 2022. Accessed: Jan. 17, 2023. [Online]. Available: https://www.bbc.com/news/world-europe-63511142

[4] M. Pokorn, "»Sem od mame in očija, ne od države«*," Delo. Accessed: Jul. 05, 2018. [Online]. Available: https://www.delo.si/mnenja/gostujoce-pero/sem-od-mame-in--ocija-ne-od-drzave-46012.html

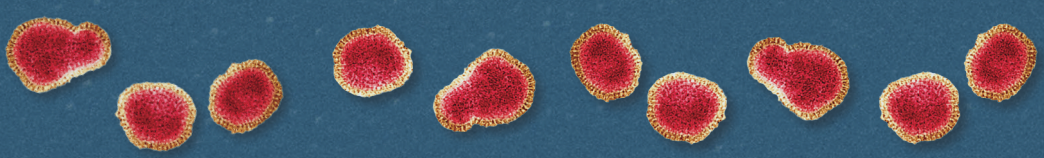
[5] S. Pluviano, C. Watt, and S. D. Sala, "Misinformation lingers in memory: Failure of three pro-vaccination strategies," *PLOS ONE*, vol. 12, no. 7, p. e0181640, Jul. 2017, doi: 10.1371/journal.pone.0181640.

Ali držijo trditve nasprotnikov cepljenja, da so cepiva škodljiva in nepotrebna?

Besedilo, napisano na podlagi 1400 virov, na temeljit, a obenem razumljiv način odgovarja na vprašanja, kot so:

- Ali nam prikrivajo resnico o cepivih in avtizmu?
- Ali cepiva dovolj testirajo preden dobijo dovoljenje za promet?
- Kako jih izdelujejo?
- Ali so sestavine cepiv strupene in nevarne?
- Ali cepiva povzročajo številne hude neželene učinke?
- Ali je prebolevanje nalezljivih bolezni manj nevarno od cepljenja?
- Ali so sistemi poročanja o neželenih učinkih po cepljenju nezanesljivi?
- Ali je cepljenje proti HPV smiselno?
- Kako so razvijali cepiva proti covidu-19 in ali so jih dovolj testirali?
- Kako je s cepljenjem v Sloveniji?
- Ali so alternativne metode zdravljenja učinkovite in varne?

9 789619 695401

37,90 €